

Bron: 'www.grafillus.com voor afdeling Kust'

de provincie aan de kust

beleidsbrief kust

Kwaliteit. Het zit in ons.

Voorwoord

De Kust is een unieke plaats in onze provincie. Het weidse karakter van de zee, de duinen en het strand oefenen een aantrekkingskracht uit op veel bewoners en bezoekers. Als enige provincie met een kust moeten we dit koesteren. Er zijn mogelijkheden die op andere plaatsen niet kunnen. De ontwikkeling van de havens en toerisme zijn hier voorbeelden van. Maar we mogen ook niet blind zijn voor de uitdagingen die de kustzone ons biedt. Het duurzame beheer van de kust, de moeilijkheden rond leefbaarheid, de aandacht die het milieu verdient...

De Provincie West-Vlaanderen doet, alleen of samen met andere besturen, heel veel aan de Kust. In deze beleidsbrief 'De Provincie aan de Kust 2011-2012' willen we dit kenbaar maken. We maken een balans op van de gebiedsspecifieke inzet aan de Kust. We durven tegelijkertijd voorzichtig een aantal bakens uitzetten waarop we strategisch kunnen verder werken. Het initiatief om deze oefening vorm te geven, werd genomen in de provinciale werkgroep Kust.

De werkgroep Kust is samengesteld uit vertegenwoordigers van alle provinciale diensten die werken voor of aan de Kust en vergadert sinds 2001 op regelmatige basis. De doelstelling van de werkgroep is het uitwisselen van informatie, het afstemmen van activiteiten en het inspelen op evoluties die plaatsvinden aan of verband houden met de Kust. In de schoot van deze werkgroep groeide het idee om een KustOntwikkelingsPlan (KOP) op te stellen. Het KOP werd uiteindelijk omgedoopt tot de beleidsbrief 'De Provincie aan de Kust 2011-2012'.

De doelstelling van deze nota is tweeledig: enerzijds het expliciteren van de rol en taken die de Provincie aan de Kust opneemt. Anderzijds wil ze prioritaire projecten, die vandaag al lopen en waar de Provincie het verschil wil maken, in kaart brengen. Deze nota zal duidelijk maken dat al veel gebeurt aan de Kust, maar ook dat er nog een aantal blinde vlekken zijn waarop de Provincie als bovenlokaal bestuur kan inzetten.

Deze nota verduidelijkt keuzes die in het verleden genomen zijn, is een aanzet voor nieuwe initiatieven en kan een handreiking zijn voor partners. In ieder geval expliciteert ze dat de Provincie aan de Kust een rol heeft waar te maken en dat ze dit in de toekomst wil blijven doen.

Guido Decorte
gedeputeerde voor Budget en Gebiedswerking, Leefmilieu, Natuur en Landschappen

mei 2011

Inhoud

Voorwoord	3
Hoofdstuk 1 De provinciale inzet aan de Kust	9
Inleiding	9
1. Een beleid op maat	9
2. De streekwerking aan de Kust	10
3. De Kust, wel een samenhangende regio?	10
Hoofdstuk 2 Inventaris	12
Inleiding	12
A. Strategische ruimtelijke projecten	13
AFSTEMMEN BOVENLOKALE KUSTVISIES <LOPEND PROJECT>	13
ONDERSTEUNEN VAN RUIMTELIJKE 'STRATEGISCHE PROJECTGEBIEDEN' <LOPEND PROJECT>	13
1. Opdrachten in kader van het ruimtelijk structuurplan vlaanderen	13
1.1. Afbakening van het kleinstedelijk gebied blankenberge	13
1.2. Opmaak van ruimtelijke uitvoeringplannen (rup's) strand en dijk	14
2. Mobiliteit, beeldkwaliteit en ruimtelijke ordening	14
3. Strategische projectgebieden	15
3.1. Strategisch projectgebied de sol blankenberge	15
3.2. Strategisch projectgebied jachthaven nieuwpoot	15
4. Afstemmen bovenlokale kustvisie	15
B. Natuur en milieu	17
STRUCTURELE VERANKERING VAN NATUUR- EN MILIEUEDUCATIE AAN DE KUST <STRATEGISCHE DENKOEFFENING>	17
1. Steunpunt natuur- en milieueducatie aan de kust	17
1.1. Week van de zee	17
1.2. Duurzame visvangst	18
1.3. Europese projecten	18
2. Afval en overlast verminderen	18
2.1. Kustafval	18
2.2. Meeuwen en peuken	18
3. Structureel verankeren	19

C. Domeinen	20
HET ZWIN <LOPEND PROJECT>	20
PROVINCIEDOMEIN RAVERSIJDE <LOPEND PROJECT>	20
1. Provinciedomein zeebos blankenberge	20
2. Het zwin knokke-heist	21
3. Provinciedomein raversijde oostende	21
D. Toerisme en recreatie	22
HET STRATEGISCH BELEIDSPLAN VOOR TOERISME AAN DE KUST UITVOEREN <LOPEND PROJECT>	22
1. Strategisch beleidsplan voor toerisme aan de kust	22
2. Flankerend beleid ter ondersteuning van toerisme en recreatie	23
2.1. Toegankelijkheid	23
2.2. Domeinen	23
2.3. Zachte recreatie	23
3. Provinciaal jeugdvormingscentrum	23
E. Cultuur en erfgoed	24
POSITIONERING VAN HET ERFGOEDVERHAAL LANGSHEEN DE KUST <STRATEGISCHE DENKOEFFENING>	24
1. Moderne en hedendaagse kunst	24
1.1. Mu.zee vzw	25
1.2. Beaufort – kunsttriennale	25
1.3. Beeldenpark aan zee	25
2. Erfgoed	25
2.1. Maritiem erfgoed	25
2.2. Bouwkundig erfgoed	26
2.3. Oorlogserfgoed	26
F. Bewoners en omgeving	27
VERGRIJZING AAN DE KUST <STRATEGISCHE DENKOEFFENING>	27
BETAALBAAR WONEN AAN DE WESTKUST <LOPEND PROJECT>	27
1. Leefbaarheidsonderzoek	27
2. Wonen aan de westkust	28
3. De kust als aanspoelregio	28
4. Vergrijzing aan de kust	28
G. Havens en visserij	25
ONTWIKKELINGSSTRATEGIE VOOR DE VISSERIJ <LOPEND PROJECT>	25
1. Rechtstreekse steun aan de visserijsector	25
2. Verbreding en vermarkting in het kader van het europees visserijbeleid	26
3. Ondersteuning van de havens	26

H. Interbestuurlijke samenwerking	32
STRUCTURELE VERANKERING PROVINCIALE WERKING DUURZAAM KUSTBEHEER <STRATEGISCHE DENKOEFFENING>	32
1. Coördinatiepunt duurzaam kustbeheer	32
2. Vlaams instituut voor de zee	33
3. Rijn-schelde-delta	33
4. C-scope (combining sea and coastal planning in europe)	33
5. Structurele verankering van de provinciale werking rond duurzaam kustbeheer	33
 Colofon	 35

1

De provinciale inzet aan de Kust

Inleiding

De Kust is een zeer specifieke regio met een unieke (bestuurlijke) identiteit. Deze specificiteit heeft een weerslag op de provinciale inzet aan de Kust. In dit deel van het document wordt onderzocht hoe de inzet van de provincie aan de kust aan de kust georganiseerd is. In het volgende hoofdstuk inventariseren we het huidige beleid van de Provincie in de verschillende beleidsdomeinen.

1. Een beleid op maat

De provinciale inzet aan de Kust past in het kader van de gebiedsgerichte beleidsvoering waarbij de Provincie zich als regiobestuur en kennispartners verder wil profileren. De Provincie wil oplossingen op maat zoeken voor de gebiedsspecifieke problemen of kansen die zich aandienen, in plaats van generiek beleid te decreteren. De schaal van aanpak is daarbij verschillend naargelang de aard van het probleem en de gebiedsomschrijving die daar het beste bij aansluit. In ieder geval worden verschillende actoren betrokken op basis van wederzijdse belangen om duurzame oplossingen te bewerkstelligen. Deze netwerkvorming is cruciaal in gebiedsgerichte samenwerking: er moeten netwerken gecreëerd worden met andere stakeholders, zoals gemeentebesturen, verenigingen, particulieren, enz. Coördinatie en afstemming van het gevoerde beleid en projecten zijn immers van groot belang om een draagvlak te creëren en de beleidsvoering te legitimeren.

“Geïntegreerd” gebiedsgericht werken is dan weer een methodiek om gebiedsspecifieke, complexe maatschappelijke problemen met een win-win uitkomst voor alle deelnemers op te lossen. Deze manier van werken is aangewezen daar waar een puur sectorale benadering tekortschiet. De betrokken partijen moeten dan oplossingen over de verschillende sectoren heen zoeken en diverse instrumenten integreren en afstemmen op elkaar. Dit vereist nieuwe vormen van beleidsvoering met sleutelwoorden als overleg, participatie, interactiviteit, netwerken, horizontaal bestuur en partnership. Dit geïntegreerd gebiedsgericht werken is een reactie op het *command and control*-beleid, zoals vroeger eerder het geval was.

Op streekniveau wordt gestreefd naar het tot stand brengen en versterken van een partnerschap met relevante streekactoren in functie van een duurzame ontwikkelingsagenda. De Provincie bouwt sinds 2001 streekhuizen uit als fysiek en virtueel knooppunt in de diverse regio's. In de Westhoek (Diksmuide), Zuid-West-Vlaanderen (Kortrijk), Midden-West-Vlaanderen (Roeselare) en Brugge-Oostende (Brugge) wordt gestaag verder gewerkt aan het op de kaart zetten van een gebiedsgericht netwerk. De Kust heeft echter specifieke kenmerken die uitdagen tot een andere aanpak.

2. De streekwerking aan de Kust

Ook al is de Kust een samenhangende regio, de *streekwerking* is er wel anders georganiseerd. De Provincie zet er in op de uitbouw van het Provinciaal Ankerpunt Kust (PAK). Diverse partners hebben er een thuisbasis gevonden. Het 'Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer', dat een coördinator en een aantal projectmedewerkers telt, is een samenwerking tussen het federale (FOD Leefmilieu), het Vlaamse (Agentschap voor Natuur en Bos en Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust), het provinciale niveau en het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ). Het Coördinatiepunt wil duurzaam kustbeheer stimuleren en promoten. Het VLIZ is een geprivilegieerde partner op vlak van wetenschappelijke en logistieke ondersteuning. Door deze samenwerking ontstaat een hechte wisselwerking van ervaring en informatie, zodat de Provincie haar rol als regiobestuur en kennispartner kan waarmaken. Naast het Coördinatiepunt en het VLIZ, werken het NME-steunpunt voor de Kust, het RESOC Oostende en de vzw Flanders Marine ook vanuit de gerenoveerde pakhuizen aan de Wandelaarskaai in de Oostendse haven. Tevens worden er tal van kustgerelateerde Europese projecten gecoördineerd. Dankzij deze grensoverschrijdende en transnationale samenwerkingsverbanden en programma's (zoals Interreg IVA – 2 Zeeën), slagen de medewerkers er in om een gebiedsgerichte werking aan de Kust te verankeren.

Hoe zit de streekwerking aan de Kust verder in mekaar? Op *sociaaleconomisch vlak* zijn de kustgemeenten vertegenwoordigd door de drie Regionaal Economische Sociaal Overlegcomités (RESOC's), resp. de regio's Westhoek (Westkust), Oostende (Middenkust) en Brugge (Oostkust). Aangezien de Provincie instaat voor de structurele financiering van deze comités, zijn zij ook aanspreekpunt om mee het beleid te helpen realiseren. Enerzijds gebeurt dit door de opmaak van streekpacten, die onder meer door de provincieraad worden goedgekeurd, anderzijds door het stimuleren en initiëren van projecten, die dan door andere actoren worden uitgevoerd. Specifiek voor de kustregio is de vzw Flanders Marine het vermelden waard. Deze vereniging is ontstaan in de schoot van RESOC Oostende en wil de Vlaamse mariene en maritieme wetenschaps- en bedrijvencluster vertegenwoordigen en de drijvende kracht zijn voor de duurzame groei van de Vlaamse – op kennis gebaseerde – maritieme economie.

Ook het *burgemeestersoverleg* is aan de Kust anders georganiseerd dan in de andere regio's. Voor specifieke kustgerelateerde aangelegenheden zoals veiligheid bestaat een bestuurlijk overleg op initiatief van de gouverneur. Op eigen initiatief van de burgemeesters en ondersteund door de regiomanager Kust van Westtoer, komen de burgemeesters samen rond een toeristisch-recreatieve agenda, die de focus legt op promotie en communicatie. Voor andere zaken van gemeentelijk belang richten de kustgemeenten zich echter op dezelfde gebiedsomschrijving als de RESOC's. In tegenstelling tot de andere regio's is er geen overkoepelende *intercommunale werking* aan de Kust; binnen de West-Vlaamse Intercommunale (wvi) werd wel een 'cel Kust' opgericht.

3. De Kust, wel een samenhangende regio?

Wat wel sterk speelt aan de Kust, is een zekere *thematische samenhang* die uitdaagt tot meer coherente beleidsvoering. Zo wordt de Kust in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) erkend als *lineair verstedelijkt gebied* en wordt ze als "aanspoelregio" geconfronteerd met een dito sociale problematiek. Disproportionele vergrijzing en ontgroening stellen bijzondere problemen inzake huisvesting, zorg en sociale cohesie. Met uitzondering van de havens, waarvan de activiteiten en afgeleide tewerkstelling voornamelijk op het hinterland gericht zijn, is *toerisme* de dominante economische sector. Dit biedt zowel kansen als specifieke problemen inzake tewerkstelling (o.m. seizoensarbeid), huisvesting (de problematiek rond tweede verblijven en betaalbaar wonen), open ruimte...

Ook de duurzaamheidsbarometer toont aan dat de Kust fundamenteel anders is dan het hinterland. Het is een bijzondere regio, die voor haar problemen als één geheel moet worden bekeken. Haar unieke “*basisproducten*” (zee, strand, duin en polder) staan onder sterke druk en vereisen daarom bijzondere aandacht. Net zozeer als het thema *kustverdediging*, dat als gevolg van klimatologische evoluties een steeds grotere uitdaging vormt.

De geografische, sociale, economische en ecologische samenhang vraagt om een specifieke aanpak. Daarom kenmerkt de gebiedsgerichte inzet vanuit de Provincie zich door een bovenlokale, kustversterkende programmering. Een aantal voorbeelden: er wordt bovenlokaal ingezet op Natuur- en Milieueducatie (NME), het Coördinatiepunt speelt een cruciale rol in het communicatieproces van diverse strategische projectgebieden langsheen de Kust, er zijn interdienstenwerkgroepen opgericht rond de ontwikkeling van provinciedomeinen... Een overzicht van deze activiteiten is opgenomen in de inventaris, het volgende deel van deze nota.

2

Inventaris

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het provinciaal beleid per beleidsdomein bekeken. De activiteiten van de Provincie aan de Kust werden geïnventariseerd aan de hand van thema's: 'strategische ruimtelijke projecten', 'domeinen', 'natuur en milieu', 'toerisme en recreatie', 'cultuur en erfgoed', 'bewoners en omgeving', 'havens en visserij' en 'interbestuurlijke samenwerking'. Per thema werd een fiche opgemaakt met de gebiedsspecifieke provinciale inzet aan de Kust. Voor het thema 'natuur en milieu' bijvoorbeeld, werden alle activiteiten van de Provincie aan de Kust gescand. Op basis daarvan werd een overzicht opgemaakt van het gebiedsspecifieke beleid (het generieke beleid valt hier buiten) en de lopende projecten waarbij de Provincie betrokken is. Het is geen opsomming van alle activiteiten van de Provincie, maar wel van de specifieke, kusteigen thema's en elementen.

Aan het begin van elk hoofdstuk staat een kaderstukje bij wijze van teaser op het thema. Hierin wordt vermeld welk project of welke actie de meeste uitdaging zal bieden in de komende periode. Dit kan een Europees project zijn, maar ook bijvoorbeeld een strategische denkoefening die het beleid in een nieuwe richting stuurt.

A. Strategische Ruimtelijke Projecten

AFSTEMMEN BOVENLOKALE KUSTVISIES <LOPEND PROJECT>

De directe aanleiding om een oefening te starten waarin de Provincie de bovenlokale kustvisies op elkaar wil afstemmen, was de vaststelling dat er vandaag parallelle initiatieven lopen op diverse beleidsniveaus. Overleg en afstemming zijn nodig. Voorbeelden van reeds bestaande documenten zijn: de ecosysteemvisie voor de Vlaamse Kust, het Strategisch Beleidsplan voor Toerisme en Recreatie, het geïntegreerd Kustveiligheidsplan, het verhaal van de Vlaamse Baaien.... Het is de bedoeling te zoeken naar synergie. De dienst Ruimtelijke Planning neemt hierin het voortouw.

ONDERSTEUNEN VAN RUIMTELIJKE 'STRATEGISCHE PROJECTGEBIEDEN' <LOPEND PROJECT>

De inspanningen die de Provincie levert in Nieuwpoort en Blankenberge om de strategische projectgebieden, respectievelijk de rechteroever van de jachthaven en De Sol, te ontwikkelen, kaderen binnen de provinciale bevoegdheid voor de afbakening van de kleinstedelijke gebieden. De dienst Ruimtelijke Planning heeft immers ook expertise verworven om dergelijke planningsinitiatieven aan te sturen. Heel het proces gebeurt in nauwe samenspraak met de lokale gemeentebesturen. In overleg met alle partijen worden de processen uitgetekend en een timing en de nodige plannen opgemaakt. Het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer neemt het voortouw voor wat betreft het communicatieve luik en organiseert, indien nodig, overlegondes met omwonenden. Met deze aanpak heeft de Provincie dus veel ervaring. De komende beleidsperiode zal deze aanpak verder op andere strategische projectgebieden worden toegepast.

Vanuit ruimtelijk oogpunt is de kustzone bijzonder in België. Als enige zone grenzend aan de zee, heeft ze een unieke ontwikkeling gekend. De oorsprong van deze ontwikkelingen ligt in de natuurlijke structuur (zee-strand-duinen). Vandaag bestaat de Kust uit een aaneenschakeling van kernen, de badplaatsen. De lineaire band die zo ontstaat, wordt gekenmerkt door de concentratie van kustgebonden toeristisch-recreatieve infrastructuur.

De combinatie van deze natuurlijke structuur en de toeristisch-recreatieve infrastructuur, waarbij in het verleden eerder naar kwantiteit dan naar kwaliteit gekeken werd, heeft een aantal gevolgen: verschillende delen van deze natuurlijke structuur staan onder toeristisch-recreatieve druk. Vooral het openbaar domein kende een systematische verwaarlozing. Ook de schaalbreuk als gevolg van de realisatie van één bouwblok hoogbouw langs de dijk, met daarachter een veel lager bouwtype, is een knelpunt. De vraag stelt zich of en hoe de Provincie aan deze evoluties een positieve bijdrage kan leveren.

1. Opdrachten in kader van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

Vanuit haar grondgebonden bevoegdheid om het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen te vertalen in een Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan West-Vlaanderen (PRS-WV), werd de dienst Ruimtelijke Planning betrokken bij een aantal specifieke taken. De afbakening van het Kleinstedelijk Gebied Blankenberge is hier een goede illustratie van, evenals de opmaak van de Ruimtelijke Uitvoeringsplannen (RUP's) Strand en Dijk.

1.1. Afbakening van het Kleinstedelijk Gebied Blankenberge

Voor Blankenberge werd de afbakening van het Kleinstedelijk Gebied uitgewerkt. Dit kleinstedelijk gebied bestaat uit een afbakeningslijn en een deelplan. De afbakeningslijn bepaalt de grens waarbinnen stedelijke functies en ontwikkelingen een plaats moeten krijgen. Buiten de afbakeningslijn wordt geopteerd voor een open ruimtebeleid. Het deelplan ligt binnen de afbakeningslijn en geeft rechtszekerheid aan de bedrijven Lapin en Gerco. In het voorafgaande planningsproces werden ook al een aantal mogelijke ontwikkelingen voor het gebied tussen de stad en het Zeebos aangegeven. Hier wordt gedacht aan van een 9-holes golfterrein, woningen, ruimte waar diensten kunnen ontwikkelen en all-weatherinfrastructuur. De planning en realisatie van dit projectgebied, genaamd 'De Sol', is van strategisch belang. Dit projectgebied werd ook binnen de afbakeningslijn meegenomen.

1.2. Opmaak van Ruimtelijke Uitvoeringsplannen Strand en Dijk

Bepaalde delen van het strand zijn vandaag op het gewestplan ingekleurd als natuurgebied. Dit betekent dat er in principe geen constructies kunnen worden geplaatst. Daarnaast valt het grootste gedeelte van het strand buiten de afbakening van de gewestplannen, waardoor het dus onbestemd gebied is. Deze situatie zorgde lang voor onduidelijkheid over de juridische en planologische randvoorwaarden voor constructies in functie van toerisme en recreatie. Daarom heeft de Provincie, in overleg met de lokale besturen, een visie uitgewerkt en Ruimtelijke Uitvoeringsplannen (RUP's) opgemaakt voor de tien kustgemeenten. Hoewel om strategische redenen gekozen werd voor afzonderlijke plannen per gemeente, gaat het om een sterk samenhangend geheel dat in één beweging werd opgemaakt.

Deze RUP's Strand en Dijk passen helemaal in de uitvoering van het PRS-WV. Het doel van deze provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen is het ordenen van het toeristisch-recreatief functioneren binnen elk plangebied op het strand of langsheen de dijk, met in het bijzonder alle constructies, zowel van tijdelijke als permanente aard en de daarbij horende activiteiten. Bij de afweging wordt rekening gehouden met de functie zeewering en de ecologische waarden van stranden en duinen.

Recent heeft de deputatie beslist om deze RUP's Strand en Dijk te herzien, om een antwoord te bieden op drie kwesties. Ten eerste is het nodig om een aantal vage begrippen uit te klaren. Daarnaast zijn aanpassingen aan de RUP's nodig om te anticiperen op de plannen voor de kustverdediging. Ten slotte hebben ook de lokale besturen al knelpunten gesignaleerd. Deze herziening zal gebeuren op een geïntegreerde manier. Dit wil zeggen dat de Provincie, samen met het Agentschap voor Natuur en Bos en het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust, Westtoer, Toerisme Vlaanderen én de kustgemeenten de discussies zal voeren.

2. Mobiliteit en beeldkwaliteit

Mobiliteit is een thema dat bovenlokaal moet worden aangepakt. Om te anticiperen op vragen van de gemeenten aan de Kust, maakte de dienst Mobiliteit al een studie rond de Koninklijke Baan [N34] op. De Koninklijke Baan verbindt de verschillende badplaatsen en loopt parallel met de zee. Ze zorgt, net als de Kusttram die ongeveer dezelfde bedding volgt, voor een goede ontsluiting van de kustgemeenten en is zeer belangrijk voor de bereikbaarheid van zee en strand, voor zowel de bewoners als de toeristen. Door een relatief zware profilering van de Kustbaan, vormt deze weg echter op verschillende plaatsen een barrière. Ook de verkeersleefbaarheid kan worden verbeterd. Hierover nadenken past binnen de geïntegreerde Kustvisie. De dienst Ruimtelijke Planning en de dienst Mobiliteit denken in ieder geval, samen met de lokale besturen, mee na over de toekomst van de Kustbaan en de Kusttram.

Een ander punt is het aspect 'beeldkwaliteit'. In het verleden werden al concrete acties rond dit thema opgezet, zoals de organisatie van een studiedag rond beeldkwaliteit. Samen met Oostende Werft vzw, een vereniging die een ruim en breed publiek wil betrekken bij het realiseren van strategische stadsprojecten, en de Vlaamse Bouwmeester wordt nagegaan hoe hieraan verder invulling kan worden gegeven. De inspanningen rond beeldkwaliteit kaderen ook in het Interreg IVA-project 'Coastal Communities'.

3. Strategische projectgebieden

Meer gebiedsgericht en duidelijk afgebakend werkt de Provincie ook mee aan twee strategische projectgebieden. Een strategisch project is een project met een integraal karakter (ruimtelijk, sociaal-economisch, toeristisch...) in een afgebakend gebied. Het project werkt als een stimulans voor vernieuwing en heeft een voorbeeld- en signaalfunctie buiten het strategische projectgebied. Door zijn functionele, ruimtelijke en administratieve complexiteit overstijgt een dergelijk project het lokale niveau.

3.1. Strategisch projectgebied De Sol Blankenberge

Tussen het Zeebos en de rand van Blankenberge, tussen Duinse Polders en Floreal ter hoogte van de camping De Wielen, ligt een open gebied waarvoor een strategisch project wordt uitgewerkt. De meest zichtbare verandering in dit gebied zal de realisatie zijn van een ecologisch golfterrein en woningen. De kost van de ontwikkeling van dit terrein wordt immers gecompenseerd door nog te bouwen woningen. De Provincie werkt mee aan deze plannen. De dienst Ruimtelijke Planning stuurt de planningsinitiatieven aan in samenwerking met Stad Blankenberge, terwijl het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer het communicatieproces in de regio verzorgt om de bekommernissen van alle actoren aan bod te laten komen. De partners in dit project zijn het stadsbestuur Blankenberge, de grondeigenaars en diverse Vlaamse administraties. Het milieueffectenrapport (plan-MER) moet klaar zijn tegen midden 2011, waarna tegen eind 2012 een ruimtelijk uitvoeringsplan kan worden opgemaakt.

3.2. Strategisch projectgebied Jachthaven Nieuwpoort

De Provincie heeft op basis van een ruimtelijke visie het strategisch projectgebied Nieuwpoort afgebakend. Binnen dit projectgebied worden de opmaak van drie Provinciale Ruimtelijke Uitvoeringsplannen (PRUP's) vooropgesteld. Twee daarvan zijn al goedgekeurd en in uitvoering. Een eerste ruimtelijk uitvoeringsplan gaat om de verdere uitbreiding van de jachthaven op de linkeroever en het realiseren van gebouwen met zicht op het water. Het tweede gaat over de achterhaven met het aanleggen van op langere termijn, een groen schiereiland, ruimte om bedrijven te herlokalisieren en mogelijkheden om groepslogies te bouwen. Het derde ruimtelijk uitvoeringsplan, dat nog in voorbereiding is, gaat over de uitbreiding van de jachthaven op de rechteroever.

Het initiatief om het project uit te voeren of te coördineren ligt bij het Vlaams Gewest. De dienst Ruimtelijke Planning staat in voor de opmaak van het milieueffectenrapport (plan-MER) en het ruimtelijk uitvoeringsplan. Het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust onderzoekt hoe een overleg- en realisatieproces kan worden doorlopen samen met de andere beleidsniveaus, zijnde Nieuwpoort en de Provincie, en de eigenaars.

4. Afstemmen bovenlokale Kustvisie

Samen met diverse lokale en regionale autoriteiten, werkt de Provincie aan het op elkaar afstemmen van diverse bovenlokale visies voor ontwikkelingen aan de Kust. De directe aanleiding was het feit dat verschillende kustactoren parallelle initiatieven van bovenlokaal belang m.b.t. toekomstige ontwikkelingen voor de Kust ontplooiën. Voorlopig

ontbreekt bij deze losstaande initiatieven enige coördinatie of samenhang met de andere processen. Om de Kust in de toekomst te profileren als een plek waar het veilig en aangenaam wonen, werken en vertoeven is, is er nood aan afstemming. Let wel, deze oefening mag de bestaande processen niet doorkruisen of opnieuw doen. De bedoeling van dit project is – vertrekkend vanuit de verschillende aanwezige visies die te vinden zijn in sectorale documenten – te komen tot een geïntegreerde aanpak van de Kust. Op die manier komen we tot de ontwikkeling van krachtlijnen voor een toekomstvisie en tot een geïntegreerde aanpak voor een aantal strategische projecten. Dit zal gebeuren in nauw overleg met en samenwerking tussen de diverse overheidsniveaus in het kader van het Interreg IVA-project 'Coastal Communities 2150 and beyond'.

Verder wordt vanuit het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer nagedacht over ruimtelijke planning op zee. Enerzijds wordt een stand van zaken opgemaakt met betrekking tot Maritieme Ruimtelijke Planning in België en wordt met een expertengroep een stellingname geschreven met als doel Maritieme Ruimtelijke Planning in België weer op de politieke kaart te zetten. Daarnaast is er een concrete planningsoefening aan de gang, met Knokke-Heist West (de Baai van Heist) als studiegebied. Het Coördinatiepunt bewaakt de aansluiting van de planning op zee met die van de planning op het land. Dit gebeurt in kader van het project C-SCOPE. Meer hierover in het hoofdstuk Interbestuurlijke samenwerking.

B. Natuur en Milieu

STRUCTURELE VERANKERING VAN NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIE AAN DE KUST <STRATEGISCHE DENKOEFFENING>

Het thema natuur- en milieueducatie (NME) is voor de Kust zo belangrijk, dat er inspanningen geleverd moeten worden om het NME-steunpunt structureel te verankeren, zodat het niet meer afhankelijk is van Europese subsidies en projecten. Ook de Week van de Zee is toe aan een inhoudelijke verdieping en verbreding. De tijd is rijp om eveneens de link te leggen naar Educatie Duurzame Ontwikkeling (EDO). Het verder uitwerken van deze piste zal worden meegenomen in de volgende beleidscyclus.

De zee, het strand en de duinen zijn populair bij vakantiegangers en recreanten. Maar dit ecosysteem is ook zeer kwetsbaar. Omdat het provinciebestuur zich bewust is van deze problematiek, onderneemt het al jaren een aantal acties op het vlak van sensibilisering, informatieverstrekking en ondersteuning van natuur- en milieueducatie, afvalpreventie, water- en luchtkwaliteit.

Het spreekt voor zich dat de provinciedomeinen aan de Kust hier ook vermeld dienen te worden: het Provinciedomein Raversijde in Oostende, het Zeebos in Blankenberge en het Zwin in Knokke-Heist. Naast een rustplaats voor bezoekers, zijn deze domeinen staalkaarten van de natuur aan de Kust. Zij zijn de paradepaardjes van het natuur- en milieubeleid van de Provincie. Daarom werden ze in een (volgend) apart hoofdstuk opgenomen.

1. Steunpunt Natuur- en Milieueducatie aan de Kust

De uitbouw van een Steunpunt Natuur- en Milieueducatie (NME) voor de Kust heeft als doelstelling meer zorg voor de natuur aan de Kust en meer begrip en aandacht hiervoor binnen het kader van duurzame ontwikkeling. Het Steunpunt wil de zelfstandigheid en weerbaarheid van de mens vergroten en de mens meer inzicht laten krijgen in de problemen van het milieu en de natuur. In 2003 ondertekenden de kustgemeenten een NME-samenwerkingsverband met de Provincie. Dit samenwerkingsverband was een ideaal instrument om binnen de gemeente NME op te starten of verder uit te bouwen. Daarom werd een NME-netwerk opgezet, bestaande uit lokale besturen, natuurorganisaties, scholen, musea, bezoekerscentra, instellingen... Daarnaast werd gezorgd voor ondersteuning van dit netwerk, werden samen educatieve projecten opgezet, educatieve pakketten ontwikkeld en vormingen en cursussen voor diverse intermediaire doelgroepen georganiseerd. NME aan de Kust heeft zo een gevoelige impuls gekregen. De deskundigheid binnen het netwerk is sterk toegenomen en de meeste partners ontwikkelen ook nieuwe initiatieven. Hierdoor neemt het NME-aanbod voor scholen, groepen, recreanten en gezinnen toe. Ook het aantal doelgroepen wordt steeds ruimer. Het Steunpunt Natuur- en Milieueducatie Kust coördineert, stimuleert en faciliteert deze ontwikkelingen. De werking kadert binnen diverse Europese Interreg-projecten, zoals SAIL, Tjiftjaf, Zee en Polder, en werkt concreet mee binnen diverse projecten van de Provincie, bijvoorbeeld met betrekking tot het Zwin, Raversijde...

1.1. Week van de Zee

De Week van de Zee is sinds 1996 de centrale activiteit die het Steunpunt NME aan de Kust in zowat al haar facetten aanstuurt. Om een overzicht te hebben van de vele initiatieven, inventariseert het Steunpunt permanent de initiatieven die gemeenten, natuurverenigingen, bezoekerscentra en anderen nemen op het vlak van natuur- en milieueducatie. Tijdens de Week van de Zee krijgen scholen, toeristen en recreanten een ruime keuze uit dit aanbod, aangevuld met

specifieke activiteiten gekoppeld aan een jaarthema. De Provincie en de kustgemeenten spelen een actieve rol in de Week van de Zee. De samenwerkingsverbanden die in navolging van de Week van de Zee zijn ontstaan, zijn een basis om tijdens het jaar nieuwe projecten en initiatieven te ontwikkelen.

1.2. Duurzame visvangst

Het Steunpunt NME promoot ook duurzaam gevangen vis. Zo zijn 'Watertanden aan de Kust' en 'De Goede Visdag' twee initiatieven die ontstaan zijn in de schoot van de Week van de Zee. 'Watertanden aan de Kust' wil restauranthouders sensibiliseren om 'duurzaam gevangen vis, schaal- en schelpdieren' te serveren. 'De Goede Visdag' doet dit voor het basisonderwijs.

1.3. Europese projecten

Via verschillende Europese projecten wordt een breed spectrum aan acties ondersteund. Dit kan bestaan uit de uitwisseling van educatieve materialen, het valoriseren van het poldergebied, het aanbieden van nieuwe workshops en vormingen, het samenwerken met en tussen bezoekerscentra of het interviewen van oude vissers over hun historische kennis van de natuur zoals in 'De Zee van Toen'. De gemeenten (milieudiensten), hun middenveld (natuurverenigingen, sociaal culturele verenigingen) en scholen behoren hierbij tot de voornaamste doelgroepen. Deze acties zijn ook stimuli die heel wat lokale activiteiten hebben gegenereerd.

Het Europese project 'Zee en Polder' (Interreg IVA Frankrijk - Wallonië - Vlaanderen) wil het grote publiek informeren over de rijkdommen van de Kust en de polders. Het mariene milieu en de polders staan centraal in termen van natuur, economie, cultuur, wetenschap en geschiedenis. Dankzij dit project kan het Steunpunt NME aan de Kust zich verder uitbouwen.

2. Afval en overlast verminderen

2.1. Kustafval

In 2004 lanceerde de Provincie samen met OVAM, FOST Plus, de tien kustgemeenten en de intercommunales (IWO, IVOO, IVBO en Knokke-Heist) en met financiële steun van Europa (Doelstelling 2) het innovatieve project 'Kustafval'. Het project testte, in een periode van drie opeenvolgende zomers, bepaalde inzamelscenario's voor verpakkingsafval op hun rendement inzake preventie en of beheer van afval van toeristen. Concreet werden verschillende acties uitgevoerd zoals wekelijkse huis-aan-huis-inzameling van PMD en P&K, kleine PMD-zakken van 30 - 35 liter, hogere dichtheid van glasbollen, ondergrondse verzamelcontainers voor verpakkingsfracties en restafval en selectieve inzamel punten voor afval op het strand. Ook al is het project ondertussen afgelopen, zesmaandelijks komen de afvalcoördinatoren van de kustgemeenten onder impuls van de Provincie en het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer samen rond het afvalbeleid in hun kustgemeenten. Doel van dit overleg is om na te gaan waar de Provincie of het Coördinatiepunt bovenlokaal de kustgemeenten kan ondersteunen.

2.2. Meeuwen en peuken

Een andere actie die hier het vermelden waard is, is de campagne 'Meeuwen aan de Kust'. Met deze campagne wil het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer tips geven om het samenleven met meeuwen aangenamer te maken en de problematiek rond de broedende meeuwen in kaart te brengen. Deze campagne kadert in het Europese project '120 Kilometer Kustkwaliteit (120KK)' (Interreg IVA, Vlaanderen-Nederland Euregio). Aansluitend vroeg de Vlaamse overheid (ANB) aan het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer om de coördinatie op zich te nemen van een stuurgroep met betrekking tot de opstelling van een beheerregeling voor meeuwen in kader van het soortenbeschermingsbesluit.

Naast de actie rond meeuwen, zijn er nog andere acties gericht op ecologisch kustbeheer. Zo nemen de dienst Minawa en het Coördinatiepunt samen initiatieven rond zwerfvuil in de kustgemeenten. In de zomer van 2010 werd bijvoorbeeld een ludieke actie rond 'peuken op het strand' op touw gezet, met posters, postkaarten en meeneembare asbakjes.

3. Structureel verankeren

Het thema natuur- en milieueducatie (NME) is voor de Kust zo belangrijk dat er inspanningen geleverd worden om het Steunpunt NME structureel te verankeren. Op die manier is het niet meer afhankelijk van Europese subsidies en projecten. De verbondenheid tussen de NME-werking en de domeinen kan in samenspraak met de betrokkenen worden versterkt. Zo zullen diverse steunpunten langs de Kust worden uitgebouwd, bijvoorbeeld in het domein Het Zwin voor de Oostkust, in Provinciedomein Raversijde voor de Middenkust en in het VBC De Nachtegaal in De Panne, in samenwerking met de Vlaamse overheid, voor de Westkust.

Ook de Week van de Zee is toe aan een inhoudelijke heroriëntering. Vandaag is de Week van de Zee een samenwerkingsverband van tientallen actoren aan de Kust (bezoekerscentra, ngo's, maritieme musea,...) georganiseerd door de Provincie en de tien kustgemeenten. Gezien het toenemend belang van de zorg voor natuur en milieu en de nood aan kwalitatief hoogstaande activiteiten aan de Kust, is een meer innovatieve en attractieve communicatiecampagne noodzakelijk. In 2011 en 2012 wordt daarom samengewerkt met de uitgeverij van de bekende Jommeke-reeks. De publicaties die in het kader van deze samenwerking verschijnen, hebben uiteraard raakvlakken met de Week van de Zee en spelen zich af aan de Kust. Deze unieke manier om het publiek te bereiken, kan de Week van de Zee in 2011 inspiratie geven om een overgang te maken naar de volgende jaren. Zo kan in de toekomst bijvoorbeeld meer aandacht gaan naar een volwassenenaanbod via diverse organisaties uit het middenveld.

De website www.weekvandezee.be moet het onthaalportaal worden voor natuur- en milieueducatie aan de Kust. Leerkrachten krijgen er tips om hun zeeklassen of daguitstappen te plannen. Ze kunnen er lesbrochures digitaal raadplegen. Ook zal een uitgebreide activiteitenkalender aan de website worden toegevoegd. Natuurgidsen en zeeanimatoren vinden er educatief materiaal voor de nazorg van hun vormingen.

C. Domeinen

HET ZWIN <LOPEND PROJECT>

De Provincie wil het Zwin uitbouwen tot een nieuw en eigentijds, toeristisch en educatief product. Zowel in het Natuurpark als in de Zwinschorre worden tal van vernieuwings- en beheerswerken gepland. Over de verschillende diensten heen wordt samengewerkt aan een masterplan voor het Zwin dat de klijntlijnen van de toekomstige ontwikkelingen schetst. Dit gebeurt in overleg met het Agentschap voor Natuur en Bos, de gemeente Knokke-Heist en Westtoer. Het paradepaardje is een nieuw bezoekerscentrum, ontworpen door een architectenbureau uit Gent.

PROVINCIEDOMEIN RAVERSIJDE <LOPEND PROJECT>

Ook in het Provinciedomein Raversijde gebeurt een inhoudelijke heroriëntering om het domein opnieuw modern en aantrekkelijk te maken voor een nieuwe generatie bezoekers. In eerste instantie wordt gewerkt aan een gebiedsvisie die de plannen op lange termijn schetst. De mogelijkheden van het domein worden vandaag immers onderbenut. De herinrichting ervan staat volledig in het teken van een hogere toeristische en recreatieve meerwaarde, niet enkel voor Oostende, maar voor de hele Kust. Naast het valoriseren van de Atlantikwallsite, met restanten uit de Wereldoorlogen, zijn ook acties gepland rond het immaterieel WOII-erfgoed (de verhalen, getuigenissen), promotie en educatie.

Langs de Kust liggen een aantal provinciedomeinen van bovenlokaal belang. Tussen Blankenberge en Zeebrugge ligt het Zeebos, in Knokke-Heist het Zwin en in Oostende het Provinciedomein Raversijde.

1. Provinciedomein Zeebos Blankenberge

Het Provinciedomein Zeebos ligt tussen Blankenberge en Zeebrugge, net achter de kustlijn. De aanleg van dit bos was een gemeenschappelijk initiatief van de Provincie en Blankenberge. Drie jeugdbewegingen hebben lokalen in het Zeebos ter beschikking gekregen. Er werd een speelweide ingericht met uitdagende parcours en een atrium voor groepsactiviteiten. Vanuit biologisch standpunt is het Zeebos een jong bos met open ruimten en weidegebieden. Het geheel is bloemenrijk, er zijn diverse vogelsoorten en het sluit aan bij het natuurreservaat "De Fonteyntjes". Er zijn verschillende recreatiemogelijkheden voor wandelaars en fietsers. In samenwerking met de jeugdbewegingen is het mogelijk om te kamperen in het Zeebos. Deze mogelijkheid wordt eveneens onderzocht in Knokke-Heist voor het Zwin en in Oostende voor Raversijde. Het Provinciedomein Zeebos speelt een belangrijke rol in de afbakening van het strategische projectgebied De Sol in Blankenberge, dat in de vorige fiche 'Strategische Ruimtelijke Projecten' aan bod kwam.

Terwijl de werkzaamheden in het Provinciedomein Zeebos min of meer afgerond zijn, is er nog veel werk aan de winkel in de twee andere provinciedomeinen aan de Kust, het Zwin en het Provinciedomein Raversijde. Om deze te laten beantwoorden aan de normen van hedendaagse recreatiegebieden, moeten ze worden gemoderniseerd. Daarom werkt de Provincie samen met lokale besturen, Vlaamse actoren en andere betrokken partijen. Op basis van een goed plan, het optimaal gebruik van de bestaande mogelijkheden en een uitgekende fasering van de werken, kunnen de provinciedomeinen opnieuw op de kaart worden geplaatst.

2. Het Zwin Knokke-Heist

In oktober 2006 kocht het provinciebestuur de gronden, de vogelcollectie, het onthaalgebouw, de Koninklijke Villa, de cafetaria en de bijhorende gebouwen, gelegen in een 18 ha groot duinbos van de Compagnie Het Zoute, en doopte dit tot Provinciaal Natuurpark Zwin (PNZ). Het eigenlijke reservaat, 'de Zwinvlakte', is eigendom van het Agentschap voor Natuur en Bos van de Vlaamse overheid. De Provincie wil het Zwin uitbouwen tot een nieuw en eigentijds, toeristisch en educatief product. Daarom wordt over de verschillende diensten heen samengewerkt aan een masterplan voor het Zwin, dat de krijtlijnen van de toekomstige ontwikkelingen schetst. Dit gebeurt in nauw overleg met het Agentschap voor Natuur en Bos en de gemeente Knokke-Heist. Ook Westtoer steunt de plannen die de Provincie met het Zwin heeft. Met de bouw van een nieuw bezoekerscentrum op de site van het voormalige vogelpark moderniseert het Zwin zijn onthaalfunctie. Het nieuwe bezoekerscentrum maakt deel uit van een groter project, met o.m. de herinrichting van het vogelpark en de inrichting van uitkijkplaatsen omheen de Zwinvlakte. Het bezoekerscentrum moet fungeren als toegangspoort en centraal knooppunt voor het hele natuurgebied. Naast het optimaliseren van de onthaalinfrastructuur, hebben de veranderingen ook invloed op de natuurwaarden van het Zwin. Een deel van de natuurvlakte zal ontpolderd worden. Deze plannen zijn reeds opgenomen in het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan voor de regio.

Om de vernieuwingsoperatie te financieren, heeft de Provincie zich geëngageerd in een aantal Europese projecten. Op die manier wordt het hele Zwinverhaal over de grenzen heen inhoudelijk gekaderd. Het project Recreatie & Ecotoerisme in de Zwinstreek, (REECZ, Interreg IVA Vlaanderen-Nederland) bijvoorbeeld, behelst een grensoverschrijdend partnerschap om in de Zwinstreek een eenduidig, duurzaam en streekgebonden toeristisch-recreatief weefsel te ontwikkelen. Hierbij vormen natuur, cultuur, erfgoed en landschap de belangrijkste ingrediënten voor een brede geïntegreerde aanpak over de grenzen heen.

Ook het 'natuur'-verhaal ontbreekt niet. Met het Europese project Natura People (Interreg IVA – 2 Zeeën) wordt transnationaal samengewerkt rond de duurzame ontwikkeling van de Natura2000-gebieden, om een grotere binding te creëren met de plattelandseconomie, de lokale gemeenschappen en de beleidsagenda's.

3. Provinciedomein Raversijde Oostende

Het Provinciedomein Raversijde werd geopend in 1988 en wordt nog steeds verder uitgebreid. Het is gedeeltelijk gelegen in beschermd duingebied. De bijna 50 hectare bestaat, naast park- en natuurgebied, uit het voormalige Koninklijk Domein van Leopold II met de Noorse Chalet, de Atlantikwall met restanten van kustverdediging uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog, en de archeologische site Walraversijde, dat een welstellend vissersdorp uit de 15de eeuw illustreert. Ook hier zal een inhoudelijke heroriëntering gebeuren om het provinciedomein opnieuw modern en aantrekkelijk te maken voor een nieuwe generatie bezoekers. In eerste instantie wordt gewerkt aan een gebiedsvisie die de plannen op lange termijn schetst. De mogelijkheden van het domein worden vandaag immers onderbenut. De herinrichting ervan staat volledig in het teken van een hogere toeristische en recreatieve meerwaarde, niet enkel voor Oostende, maar voor de hele Kust.

Het is belangrijk dat er in deze visie aandacht is voor de aansluiting van het domein op het strand, wat vandaag niet mogelijk is. Ook een verbeterde fietsverbinding moet binnen deze visie passen. Het erfgoedverhaal rond de Tweede Wereldoorlog en de Atlantikwall wordt meegenomen in een Europees project, getrokken door de dienst Cultuur, in samenwerking met de dienst Minawa en partners in Nederland, Frankrijk en Engeland. Doelstelling is het positioneren van de Atlantikwallsite op het domein Raversijde als toegangspoort/knooppunt voor alle WOII-sites langs onze Kust en in onze buurregio's. Naast het valoriseren van de Atlantikwall op Raversijde, zijn ook acties gepland rond het immaterieel WOII-erfgoed (de verhalen, getuigenissen), promotie en educatie.

D. Toerisme en recreatie

HET STRATEGISCH BELEIDSPLAN VOOR TOERISME AAN DE KUST UITVOEREN <LOPEND PROJECT>

In september 2009 keurde de provincieraad het tweede Strategisch Beleidsplan voor Toerisme aan de Kust goed. "Dit nieuwe beleidsplan bekijkt op een kritische manier de stand van zaken op vlak van het kusttoerisme en legt de verdere ontwikkelingslijnen vast voor de periode 2009-2014." Aangezien Westtoer als autonoom provinciebedrijf belast is met de opdracht om het toeristische en recreatieve beleid van de Provincie voor te bereiden en te realiseren, spreekt het voor zich dat de andere provinciale diensten ondersteunend zullen optreden om de ambities waar te maken. Zo leveren de provinciale diensten naast Westtoer aanzienlijke flankerende inspanningen voor de toeristische en recreatieve sector aan de Kust op het vlak van toegankelijkheid (doorlichting en ondersteuning), de domeinen en het zachte routenetwerk (investeringen).

Strand en zee, zonnebaden en zandkastelen maken. De kustregio en het thema toerisme worden vaak in één adem genoemd. Om het beleid rond toerisme en recreatie voor de hele provincie uit te werken, heeft het provinciebestuur in 2001 het autonoom provinciebedrijf Westtoer opgericht. Op basis van beheersovereenkomsten wordt het provinciale toeristisch-recreatieve beleid uitgestippeld, gecoördineerd en uitgevoerd door Westtoer. De Kust is één van de regio's waar Westtoer apart op inzet, naast het Brugse Ommeland, de Westhoek en de Leiestreek. Westtoer wordt op haar beurt erkend door Toerisme Vlaanderen om het West-Vlaamse luik van haar beleid uit te voeren. In het beleidsplan "Investeren in een dynamisch Kusttoerisme. Strategisch beleidsplan voor Toerisme aan de Kust 2009- 2014" worden de visie van de Provincie, de Vlaamse Gemeenschap (Toerisme Vlaanderen) en Westtoer zelf geconsolideerd en vertaald tot op actieniveau. Dit beleidsplan staat centraal om de rol van het provinciebestuur op vlak van toerisme en recreatie te duiden.

1. Strategisch Beleidsplan voor Toerisme aan de Kust

De provinciale sectorale beleidsnota 'Toerisme en Recreatie' stelt: *"De missie voor de bovenlokale toeristische werking aan de Kust is het op een kwalitatieve en duurzame manier verder ontwikkelen en promoten van de Kust als een bestemming voor het hele jaar, de socio-economische positie ervan uit te bouwen en te voldoen aan de zich wijzigende behoeften van een breed publiek van toeristen en recreanten."* Deze missie wordt vertaald in een aantal strategische doelstellingen:

- Versterken van de belevingswaarde van de Kust als een actieve toeristische bestemming
- Behouden en versterken van commerciële logies versus tweedeverblijfstoerisme
- Optimaliseren van de bereikbaarheid en opvang van pieken
- Ontwikkelen van een imagogerichte en meer selectieve marketingstrategie
- Snelle vinger aan de pols bij nieuwe ontwikkelingen in het kusttoerisme
- Meer structurele middelen genereren voor de Kust

2. Flankerend beleid ter ondersteuning van toerisme en recreatie

Aanvullend op bovenstaande doelstellingen, wordt t.a.v. het beleidsplan vanuit de Provincie een flankerend beleid gevoerd. Dit wil zeggen dat de Provincie, daar waar mogelijk, ondersteuning biedt aan Westtoer bij de uitvoering van haar opdracht. Concreet gebeurt dit rond drie thema's: toegankelijkheid, domeinen en de uitbouw van het zachte recreatieve netwerk.

2.1. Toegankelijkheid

Westtoer en de Provincie schenken aandacht aan de *toegankelijkheid* van het toeristische netwerk aan de Kust. In samenwerking met Westkans en Toerisme Vlaanderen gebeurt er in 2011 nog een doorlichting van de toegankelijkheid van restaurants en cafés langs de zeedijk (KustActiePlan III). Ook de toegankelijkheid van het fietsnetwerk in de kustregio wordt in kaart gebracht. In het kader van het project '120 Kilometer Kustkwaliteit (120KK)' (Interreg IVA Vlaanderen-Nederland, Euregio) worden eveneens op vlak van toegankelijkheid acties ondernomen. Het provinciale initiatief 'Zon, zee, zorgeloos. Een toegankelijk strand voor iedereen' ijvert voor een toegankelijk strand voor jonge gezinnen met een kinderwagen, senioren, personen met een beperking, moeilijke stappers... door de unieke combinatie van infrastructuraanpassingen en het inzetten van opgeleide assistenten.

2.2. Domeinen

Voor de *domeinen* is de inbreng van de diensten Mobiliteit en Gebiedsgerichte Werking voelbaar in het Zwin en in het Provinciedomein Raversijde, waar gewerkt wordt aan kwalitatieve zachte verbindingen. Deze paden voor wandelaars en fietsers oefenen een grote aantrekkingskracht uit op toeristen en spelen zo in op de doelstellingen die Westtoer moet halen. Ook de provinciale groene assen worden door de bevoegde diensten systematisch onder handen genomen. De relatie tussen de Kust (Oostende) en het hinterland (Torhout) wordt geïllustreerd door de Groene 62, een oude spoorwegverbinding die vandaag dienst doet als fietspad. Met eigen middelen en middelen van het KustActiePlan III wordt deze as in 2011 opnieuw aangelegd en beter in de omgeving geïntegreerd.

2.3. Zachte recreatie

Voor het *zachte recreatienetwerk* bouwt de Provincie verder aan de kustfietsroute. De samenwerking van provinciale diensten in het kader van het fietsfonds, resulteert op het grondgebied van de kustgemeenten in aanzienlijke investeringen. De dienst Mobiliteit en Weginfrastructuur werkt met een rollend investeringsprogramma om fietsverbindingen opnieuw aan te leggen. Door de integrale aanpak en het afstemmen van de juiste niveaus kunnen de fietsveiligheid en het fietscomfort worden verbeterd. Op diezelfde manier worden 'missing links' aangepakt. Westtoer heeft ook aandacht voor de aansluiting van de kustfietsroute op het hinterland, zoals op de routes in het Brugse Ommeland en de Westhoek. Ook worden in samenwerking met de provinciale Sportdienst en BLOSO over de hele kustlijn mountainbikenetwerken ontwikkeld.

Een ander project dat door de Provincie getrokken wordt, is het Europese project 'Grensoverschrijdend Recreatief en Functioneel Netwerk' (Interreg IVA Frankrijk-Vlaanderen). Dit wordt uitgevoerd in De Moeren nabij Adinkerke (De Panne) en voorziet onder meer in de aanleg van een brug over het kanaal Nieuwpoort-Duinkerke en een tunnel onder de autosnelweg E40/A18. Bijkomend worden zowel op Frans als op Vlaams grondgebied fietspaden en paden voor zachte recreatie heraangelegd zodat in deze regio een verbeterd recreatief en functioneel netwerk ontstaat.

3. Provinciaal jeugdvormingscentrum

De Provincie plant de oprichting van een provinciaal jeugdvormingscentrum voor ongeveer 150 personen. De uitgebreide infrastructuur moet zowel overnachtings- als vormingsaccommodatie omvatten. Verschillende locaties werden reeds op hun mogelijkheden onderzocht, maar tot nu toe werd de ideale plaats nog niet gevonden. Voor wat betreft de locatie, gaat de voorkeur duidelijk uit naar de Kust. De Jeugddienst onderzoekt alle mogelijkheden die zich aandienen. Het kan zowel om bouwgrond en nieuwbouw, als om de renovatie van een bestaand gebouw gaan.

E. Cultuur en Erfgoed

POSITIONERING VAN HET ERFGOEDVERHAAL LANGSHEEN DE KUST <STRATEGISCHE DENKOEFFENING>

Het zou een heel goede zaak zijn om de verschillende inspanningen die de laatste jaren zijn gebeurd op het vlak van erfgoed, te verankeren binnen een project waarbij alle erfgoedsites langsheen de Kust met elkaar worden verbonden. De voorbije jaren zagen een aantal nieuwe of vernieuwde erfgoedsites en musea het levenslicht. Denken we maar aan het Belle Epoquecentrum in Blankenberge, Kusthistories in Middelkerke, het Nationaal Visserijmuseum in Koksijde, om er maar een paar te noemen.

Het culturele en maritieme erfgoed aan de Kust is een van de identiteitsbepalende elementen voor de provincie. De geschiedenis van het kusttoerisme kan enkel en alleen in de provincie West-Vlaanderen worden verteld. Want hoewel de bezoeker verder moet kijken dan de fameuze langgerekte lintbebouwing van appartementen, in de volksmond ook wel die andere Atlantikwall genoemd, zijn er nog steeds architecturale pareltjes te vinden. Het maritieme erfgoed, zoals oude scheepswerven en visserssloepen, maar ook oude gebruiken die verband houden met het vissersleven, vertellen een uniek verhaal.

De verhalen van dit roerend en onroerend erfgoed zijn te ontdekken in een twintigtal musea verspreid over de tien kustgemeenten. De gemeentebesturen doen uiteraard sterk hun best om deze musea, uit te bouwen. Naast toerisme en scheepvaart, maken ook beeldende kunst en kustgebonden oorlogsrelicten deel uit van die erfgoedinspanningen. "De onderwerpen zijn heel uiteenlopend: van visserij tot abdij, van militair erfgoed tot middeleeuwse vissersdorpen, van grote kunstenaarscollecties tot indrukwekkende schepen. Allemaal vertellen ze een stukje van het kustverleden en het leven in die hele karakteristieke cultuur en biotoop." (Gedeputeerde Gunter Pertry, brochure '22 musea aan de Kust').

Dit diverse aanbod is een belangrijk aantrekkingspunt voor toeristen én voor bewoners. Daarom heeft de Provincie in het verleden een aantal initiatieven genomen om dit erfgoed in de kijker te plaatsen. Hierbij werd steeds aansluiting gezocht bij de bestaande dynamiek op lokaal bestuursvlak. De Provincie publiceerde bijvoorbeeld een overzicht van deze musea, in het kader van het project 'Kustnetwerk erfgoed en musea', dat liep van 2004 tot 2006. Dit project wilde vanop het provinciale, intermediaire niveau een eerste aanzet geven tot een geïntegreerd beleid rond het plaatselijke erfgoed, via nauw overleg met de lokale overheden en verenigingen. Als resultaat van dit project werden, naast de museabrochure, erfgoedwandelingen met bijhorende kaartjes en een erfgoedpublicatie aan het publiek voorgesteld.

De dienst Cultuur heeft net als andere provinciale diensten, een generiek beleid voor de hele provincie dat het cultuur- en erfgoedlandschap kleurt. Maar specifiek voor de Kust zijn er wel twee krachtlijnen te identificeren: moderne hedendaagse kunst enerzijds en erfgoed anderzijds.

1. Moderne en hedendaagse kunst

De eerste krachtlijn wordt op drie verschillende manieren aan de Kust uitgewerkt. In de eerste plaats is er Mu.ZEE vzw, als meest zichtbare uiting van de inspanningen die de Provincie en de Stad Oostende leveren aan de Kust op vlak van kunst en cultuur. In het verlengde hiervan vinden we de organisatie van de kunsttriennale Beaufort. Tenslotte duiden we de uitbouw van het Beeldenpark aan Zee.

1.1. Mu.ZEE vzw

Mu.ZEE vzw is het resultaat van een intensieve samenwerking tussen het PMMK en het Museum voor Schone Kunsten van de Stad Oostende. In deze vzw werden de collecties van de Provincie en de Stad samengevoegd. Het Mu.ZEE omschrijft haar missie als volgt: “Het Kunstmuseum aan Zee vertelt verhalen met een unieke collectie kunst van 1830 tot nu, en staat via een toonaangevend tentoonstellingsprogramma en collectiebeleid in dialoog met het internationale kunstgebeuren”. De collectie biedt een ruim overzicht van de Belgische kunst uit de 19de en de 20ste eeuw. Ook het Ensorhuis in Oostende en het Permekemuseum in Jabbeke maken deel uit van de samenwerking. James Ensor en Constant Permeke zijn de ambassadeurs en satellieten van het museum. Het Mu.ZEE voert een extern gericht beleid: van atelier en woonhuis tot museum.” Het Ensorhuis en het Permekemuseum zijn immers mooie voorbeelden van hoe kunstenaars leefden en werkten. Deze satellietlocaties zijn dus belangrijke troeven om de bevolking op diverse manieren te benaderen.

1.2. Beaufort – kunsttriennale

Sinds 2003 neemt het provinciebestuur, met als vlaggenschip het toenmalige PMMK, het initiatief om, in samenwerking met alle kustgemeenten, een kunsttriennale te organiseren. De eerste editie was meteen een schot in de roos. De return voor de lokale horeca was enorm. Ook al is het initiatief vandaag niet meer weg te denken van de culturele kalender, vzw Ku(n)st moet alle zeilen bijzetten om de nodige financiële middelen te verzamelen om de volgende editie te realiseren. Daarom pleiten de Provincie en Westtoer bij de Vlaamse overheid voor structurele steun voor Beaufort. De kunsttriennale zal in 2012 voor de vierde keer plaatsvinden.

1.3. Beeldenpark aan Zee

De uitbouw van het Beeldenpark aan Zee gebeurt in nauwe samenwerking met de lokale besturen. Het Beeldenpark kwam tot stand dankzij de inspanningen van de besturen om enkele kunstwerken van Beaufort aan te kopen en een plaats te geven op hun grondgebied. Uit de drie voorbije edities kregen 23 kunstwerken een permanente locatie aan de kust. Het gaat over zowel beeldhouwwerken of installaties als over glasschilderingen. Sommige zijn terug te vinden op de plaats waar ze oorspronkelijk stonden, andere hebben een nieuwe thuishaven gevonden. De uitbouw van dit Beeldenpark is een potentiële strategische actie voor de Provincie. Op de kruising van cultuur, omgeving en vrije tijd, kan de Provincie als bovenlokaal bestuur een duidelijke stempel drukken op de ontwikkeling van de kustregio.

2. Erfgoed

Voor het thema erfgoed aan de Kust zijn drie zwaartepunten te detecteren in het provinciale beleid. Het gaat om drie thema's die identiteitsbepalend zijn voor de Kust en verbonden zijn met de streekidentiteit eigen aan de kustregio. In de eerste plaats is dat het maritieme erfgoed, dat onlosmakelijk verbonden is met de Kust en de havens. Ten tweede duiden we het bouwkundig erfgoed, dat eveneens een aantal specifieke kenmerken heeft die typisch zijn. Tenslotte heeft ook het oorlogserfgoed een plaats aan de Kust. Op haar eigen domein Raversijde heeft de Provincie meteen zelf twee troeven in handen, met de archeologische maritieme site Walraversijde enerzijds en het openluchtmuseum Atlantikwall voor wat betreft het oorlogserfgoed anderzijds.

2.1. Maritiem erfgoed

In navolging van het Kustnetwerk Erfgoed en Musea (2004-2006) heeft de afdeling Erfgoed van de Provincie een netwerk voor maritiem erfgoed opgezet binnen een grensoverschrijdend project getiteld “Erfgoed en het maritiem geheugen in het Twee Zeeëng gebied” (Interreg IVA- 2 Zeeën). Dit is een samenwerkingsverband tussen vier regio's:

Nord/Pas-de-Calais, Zuid-Oost-Engeland, West-Vlaanderen en Zeeland. Binnen dit partnerschap wordt ernaar gestreefd om de bewoners en bezoekers van de regio Zuidelijke Noordzee/Noordelijke Kanaalregio bewust te maken van het aanwezige maritieme erfgoed. Het voorzien van duiding voor bezoekers en het verbeteren van de bezoekersfaciliteiten vullen de investeringen in maritieme sites aan. Gezamenlijke meertalige initiatieven zullen worden ontwikkeld, met de bedoeling de maritieme identiteit van de grensoverschrijdende regio te versterken. 'Het leven aan de Kust' zal een belangrijk thema zijn in de grensoverschrijdende activiteiten. Op die manier gingen de inspanningen die reeds in het netwerk waren geïnvesteerd, niet verloren en kunnen ze op een meer gestructureerde manier aangepakt worden. Belangrijk is echter dat er voldoende aandacht gegenereerd wordt voor het roerende en het immateriële erfgoed. Vissersverhalen, gebruiken en gewoonten in de visserij, feesten.... mogen ook voor het nageslacht niet verloren gaan.

2.2. Bouwkundig erfgoed

Bouwkundig erfgoed aan de Kust heeft een aantal specifieke kenmerken, die zo gebonden zijn aan de streek dat we ze enkel daar terugvinden. Denk maar aan de Belle Epoquewoningen in Blankenberge of de Dumontwijk in De Panne. Aan de hand van de mooi uitgewerkte erfgoedwandelingen kan de recreant dit erfgoed verkennen. Deze parels van architectuur staan vaak onder druk van de immobiliënmarkt en dreigen door de stijgende grondspeculatie te verdwijnen. Wanneer de dienst Cultuur initiatieven neemt rond bouwkundig erfgoed, wordt uiteraard ook aansluiting gezocht met het bouwkundig erfgoed aan de Kust.

2.3. Oorlogserfgoed

Ook de derde krachtlijn, het oorlogserfgoed, vinden we aan de hele kust. Voor WO I hebben we de belangrijke herdenkingen van de oorlog in 2014-2018 in het verschiet. Westtoer wil de band met het hinterland in de Westhoek nauwer aanhalen en suggereert daarom dat in Nieuwpoort een startpunt zou worden voorzien om aan te sluiten op het WO I-netwerk in de Westhoek. Voor wat betreft het WO II-erfgoed is de eigen site Atlantikwall op het Provinciedomein Raversijde van cruciaal belang. Het is een troef, die in de toekomst ten volle moet worden uitgespeeld. De Atlantikwallsite kan het ankerpunt worden in een netwerk van WO II-sites langs de volledige kust. Ook op Oosteroever zijn aanknopingspunten met het WO II-erfgoed te vinden. Op dit moment wordt onderzocht of en hoe het oorlogserfgoed in Raversijde en langs de hele kust kan worden meegenomen in een Europees project. Het project zal Engelse, Franse, Vlaamse en Nederlandse partners verenigen en wordt getrokken vanuit de Provincie Zeeland. Vanuit de Provincie zal worden ingezet op het uitbouwen van de Atlantikwallsite op Raversijde als een ankerpunt binnen een ruim verhaal rond WO II aan de Vlaamse kust en in de grensregio's. Ook zal veel aandacht gaan naar het immaterieel erfgoed en de verhalen en getuigenissen van de mensen achter het erfgoed.

F. Bewoners en Omgeving

VERGRIJZING AAN DE KUST <STRATEGISCHE DENKOEFFENING>

Uit het Leefbaarheidsonderzoek Kust (2005) blijkt dat de vergrijzing aan de Kust hoog is. Een dergelijke vergrijzing kan als een bedreiging gezien worden, omdat de sociale en vooral de demografische mix in het gedrang komt. Anderzijds is het essentieel dat men niet verzandt in een negatieve houding en de mogelijkheden van een dergelijke situatie zoekt. Uit demografisch onderzoek blijkt immers, dat de Kust vandaag de situatie in Vlaanderen voorspelt zoals ze er in 2030 zal uitzien. De Kust is een interessante proeftuin. Daarom zal vanuit de dienst Welzijn samen met de Gebiedsgerichte Werking een project 'Vergrijzing aan de Kust' opgezet worden. De manier waarop dit wordt vormgegeven, wordt voor de volgende beleidsperiode nog uitgewerkt.

BETAALBAAR WONEN AAN DE WESTKUST <LOPEND PROJECT>

Aan de Westkust werd een project opgezet rond 'Wonen aan de Kust'. De Provincie werkt er samen met de vier gemeenten ten westen van Oostende. De Panne, Koksijde, Nieuwpoort en Middelkerke krijgen financiële ondersteuning van de Provincie en worden bijgestaan door provinciale medewerkers bij het werken aan betaalbaar wonen.

De bevolking aan de kust is geen doorsnede van de bevolking in de rest van de provincie. Het leven van de kustbewoner is uniek, net als de demografische en daarmee gerelateerde ontwikkelingen. Ook de manier waarop de Provincie hierop kan anticiperen, verschilt met andere regio's. Hier gaat het over de omgeving, de samenstelling van de bevolking en de woonsituatie. Daarnaast wordt aandacht gegeven aan de situatie van ouderen en van jongeren, want zij zijn speciale doelgroepen aan de Kust.

1. Leefbaarheidsonderzoek

De belangrijkste conclusie uit het Leefbaarheidsonderzoek Kust (2005) is dat er nood is aan een integrale langetermijnvisie op leefbaarheid aan de Kust. Om deze visie uit te werken, moet met verschillende factoren rekening worden gehouden. De belangrijkste en meest in het oog springende factoren zijn de betaalbaarheid van het wonen aan de Kust, de vergrijzing en ontgroening en het gebrek aan sociale cohesie. Uit het Leefbaarheidsonderzoek bleek dat het hoge percentage tweede verblijven in een wijk (soms tot 80%) leidt tot hogere leegstand. Daarnaast leiden een hoger aandeel alleenstaanden en een hoge instroom van (pensioen)migranten tot sociaal isolement en verzuring. Er is nood aan inspanningen op vlak van sociale cohesie, wijkontwikkeling en ontmoetingsplaatsen.

De Provincie ondersteunt, in samenwerking met het opbouwwerk, lokale besturen die werken aan inspraak en participatie. In De Panne heeft Samenlevingsopbouw West-Vlaanderen samen met de wijkbewoners, een wijkontwikkelingsplan opgemaakt. Het proces en de methodiek werden gebundeld in een ervaringsrapport. Daarnaast is er de methodiek van bewonersplatforms.

De Kust is aantrekkelijk voor ouderen, maar moet eveneens aantrekkelijk blijven voor jongeren, en niet enkel als vakantiebestemming. Jonge gezinnen moeten hun plaats vinden aan de Kust, jongeren moeten er kunnen wonen

en een sociaal netwerk opbouwen. Vandaag stellen we echter vast dat dit moeilijk is. In de marge is het Europese project 'Groeikansen voor jongeren' wel het vermelden waard. Dit Interreg-project heeft aandacht voor verschillende aspecten van het jeugdbeleid in West-Vlaanderen en Noord-Frankrijk. Thema's als jeugdtoerisme, educatie, jeugd en gezondheid en preventie komen aan bod.

2. Wonen aan de Westkust

Een andere opvallende conclusie uit het Leefbaarheidsonderzoek Kust was dat het wonen aan de Kust steeds minder betaalbaar is. Door de bijkomende druk van tweede verblijven op de woningmarkt, zijn de prijzen er hoger en is het percentage appartementen ook hoger. Het onderzoek geeft aan dat een geïntegreerde aanpak van het wonen op kustniveau wenselijk is. De kustgemeenten hebben hierop gereageerd door de vraag te stellen aan het provinciebestuur om verder te werken rond het thema betaalbaar wonen.

Daarom werd eerst en vooral door SUMResearch uit Brussel een studie opgemaakt met als resultaat een rapport met een bundeling van ideeën om te werken aan betaalbaar wonen. Het studiebureau ging op zoek naar instrumenten om betaalbaar wonen aan de Kust mogelijk te maken. Daarna werd aan de Westkust een project opgezet rond 'Wonen aan de Kust'. De Provincie ondersteunt de vier Westkustgemeenten (De Panne, Koksijde, Nieuwpoort en Middelkerke) financieel en helpt nadenken rond betaalbaar wonen, specifieke acties, formules van erfpacht... Het project speelt in op de tendensen die uit het Leefbaarheidsonderzoek zijn gekomen: stijgende vergrijzing en zorgbehoeften, kleinere huishoudens aan de Kust, meer verhuisbewegingen. Ondersteund door het provinciaal woon- en woonzorgbeleid wordt in het kader van dit project initiatieven genomen die op deze thema's anticiperen.

Aan de Oostkust ondersteunt de Provincie een intergemeentelijk samenwerkingsverband rond wonen tussen de gemeenten Blankenberge, De Haan en Zuienkerke. Ook hier zijn de aandachtspunten dienstverlening aan de bevolking, visievorming op bestuursniveau, een geïntegreerde aanpak van het wonen en de betaalbaarheid van het wonen met als bijzonder aandachtspunt de positie van de zwakke huurder op de woningmarkt.

3. De Kust als aanspoelregio

Door haar specifieke ligging als "aanspoelregio" kent de Kust een grootstedelijk profiel op sociaal vlak met veel alleenstaanden, een hoog aantal eenoudergezinnen, een hoog aantal mensen die leven van een vervangingsinkomen... Deze problematiek manifesteert zich vooral in Oostende, dat een aanzienlijk aantal thuislozen telt. De Provincie betoelaagt een winteropvang voor daklozen, georganiseerd door het OCMW.

4. Vergrijzing aan de Kust

Uit het Leefbaarheidsonderzoek Kust (2005) blijkt dat de vergrijzing aan de Kust hoog is. Een dergelijke vergrijzing kan als een bedreiging worden gezien, omdat de sociale en vooral de demografische mix in het gedrang komt. Anderzijds is het essentieel dat men niet verzandt in een negatieve houding en de mogelijkheden van een dergelijke situatie zoekt. Uit demografisch onderzoek blijkt immers, dat de Kust vandaag de situatie in Vlaanderen voorspelt, zoals ze er in 2030 zal uitzien. De Kust is met andere woorden een interessante proeftuin. Daarom zal vanuit de dienst Welzijn samen met de Gebiedsgerichte Werking een project 'Vergrijzing aan de Kust' opgezet worden. In dit kader wordt gedacht aan gemeenterapporten. In een dergelijk rapport wordt het beeld van de vergrijzende Kust per kustgemeente verfijnd, zodat men een beeld krijgt van de populatie van ouderen, nu en in de toekomst, maar ook op de aanwezige voorzieningen aan de Kust en de beleidsmaatregelen. Deze gemeenterapporten worden in een eerste stap besproken

met de zorgsector aan de Kust en de lokale besturen, nl. gemeente en OCMW. Uit deze gesprekken worden de knelpunten en de aandachtspunten op het vlak van vergrijzing gehaald. Aan de hand van deze opmerkingen kan richting worden gegeven aan een aantal provinciale initiatieven voor ouderen aan de Kust en kunnen aan de lokale besturen suggesties worden meegegeven.

G. Havens en Visserij

ONTWIKKELINGSSTRATEGIE VOOR DE VISSERIJ <LOPEND PROJECT>

Elke lidstaat moet in het kader van het Europees Visserijfonds een ontwikkelingsstrategie uitwerken. Deze strategie moet gericht zijn op de duurzame ontwikkeling en de verbetering van de levenskwaliteit in de visserijgebieden. In april 2011 startte bij de Provincie een coördinator om deze strategie samen met een Plaatselijke Groep, bestaande uit vertegenwoordigers van de sector, uit te werken.

Toerisme is veruit de belangrijkste economische sector aan de Kust. Daarnaast zijn er natuurlijk de havens als economische infrastructuur en de visserij als traditionele economische activiteit. De Provincie levert inspanningen om deze activiteiten te ondersteunen. Voor de visserij zet het provinciale beleid in op veiligheid, welzijn, opleiding en vorming en promotie. Naast dit provinciale visserijbeleid, zijn er ook de Europese projecten, waarin de havens een belangrijke rol spelen en die opgevolgd worden door de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij (POM) West-Vlaanderen. Deze Europese projecten leggen meestal de focus op de verbetering van de ontsluiting, de logistiek of de inbedding van de havens.

De provinciale bevoegdheid binnen het visserijgebeuren is beperkt. De bepalingen inzake vangstbeperkingen zijn Europese thema's, de rol van de federale overheid speelt zich onder meer af binnen het schepenbeheer en Vlaanderen richt zich onder andere op controle, financiering en onderzoek.

Hoewel de provinciale bevoegdheid eerder beperkt is, wordt West-Vlaanderen wel als enige provincie aan de Noordzee geconfronteerd met de visserijsector en zijn moeilijkheden. De laatste jaren heeft de sector het zwaar: strenge quota, hoge brandstofprijzen en personeelstekorten zijn slechts enkele van de knelpunten die ervoor zorgen dat het voor reders moeilijk geworden is het hoofd boven water te houden. Het aantal vissersvaartuigen neemt bovendien ook sterk af. De Provincie ondersteunt de sector met vorming en opleiding van het maritieme personeel en biedt ondersteuning op het vlak van veiligheid en modernisering van de vissersvloot. Daarnaast zet de Provincie zich ook in om het visverbruik te stimuleren door middel van promotieacties.

Maar de visserijsector is meer dan zeevisserij alleen: naar analogie met het agrocomplex, is het ook belangrijk een viscomplex te bepalen. Met enkele belangrijke spelers uit de visverwerkende industrie en de unieke ligging van de provincie, kan West-Vlaanderen een belangrijke pion zijn binnen het logistieke netwerk van de Europese visserijsector. Dit laatste engagement wordt vooral gerealiseerd, doordat de Provincie zich engageert in een aantal Europese projecten, waarin efficiënte logistiek belangrijke doelstellingen zijn.

1. Rechtstreekse steun aan de visserijsector

Om de visserijsector te ondersteunen, zijn een aantal reglementen en campagnes in het leven geroepen. Het provinciaal reglement "betreffende de modernisering van kustvaartuigen en beveiliging van vissersvaartuigen" biedt financiële steun aan lokale reders. Met de campagne Clean Ship, No Shit! voert de Provincie samen met diverse betrokkenen uit de sector een campagne tegen alcohol en drugsgebruik in de visserijsector. Verder ondersteunt de Provincie de vaarsimulator in het Centrum voor Maritieme Opleidingen in Zeebrugge, met als doelgroep leerlingen,

werkzoekenden en beroepskrachten. Om jongeren aan te sporen om hun praktische opleiding aan boord van een vissersvaartuig te volgen, werd het Fonds voor Scheepsjongeren opgericht. Tenslotte levert de Provincie inspanningen om de visserijsector te promoten.

2. Verbreding en vermarkting in het kader van het Europees visserijbeleid

In het kader van het operationeel programma voor de visserij, dat elke Europese lidstaat heeft uitgewerkt, moet ook een ontwikkelingsstrategie worden uitgewerkt die bijdraagt tot de duurzame ontwikkeling en verbetering van de levenskwaliteit in visserijgebieden. Normaal gezien moet de bijstand prioritair gericht zijn op gebieden met een geringe bevolkingsdichtheid, afnemende visserijactiviteiten of kleine vissersgemeenschappen. Maar onze Kust is dichtbevolkt en kent amper vissersgemeenschappen. Waar vissers vroeger in dezelfde buurten woonden, leven ze nu verspreid over de Kust en haar hinterland. De visserijactiviteit is gestaag afgenomen (van 16.914.869 kW-zeedagen in 2002 naar 11.888.400 kW-zeedagen in 2008). Het toeristisch belang is echter continu toegenomen. Daarom wordt ook voor België in het kader van dit Europees visserijbeleid een strategie uitgewerkt.

Het opzet van deze ontwikkelingsstrategie is het geven van impulsen aan de zeevisserij en alles wat hiermee samenhangt. Zo kan een aantal problemen van deze sector worden aangepakt. As4 van dit Europees visserijbeleid benadrukt de integrale benadering van de visserijsector en houdt rekening met verschillende sectoren (milieu, economie, welzijn, recreatie en toerisme, educatie, onderzoek en ontwikkeling, onderwijs, sociaal economie, infrastructuur, cultuur...) en de maatschappelijke verwachtingen. In april 2011 startte een voltijdse coördinator, die de Plaatselijke Groep praktisch en inhoudelijk zal ondersteunen om de beschikbare fondsen toe te wijzen aan innovatieve en duurzame projecten binnen zwaartepunt 4 van het Europees Visserijfonds. De uitvoering van dit operationele programma wordt gecoördineerd vanuit het PAK in Oostende.

3. Ondersteuning van de havens

Net zoals de Provincie voor toerisme en recreatie samenwerkt met het provinciebedrijf Westtoer, werkt ze voor economie nauw samen met de POM West-Vlaanderen. In verband met de zeehavens in Zeebrugge en Oostende lopen een aantal Europese projecten die de havens ondersteunen als belangrijke logistieke infrastructuur. Alle activiteiten van de Provincie in verband met Transport-Distributie-Logistiek (TDL) vallen onder de noemer West-Poort. De West-Vlaamse logistieke knooppunten, namelijk de havens, luchthavens en intermodale terminals, fungeren als ambassadeurs of ankerpunten van dit beleid. Om een geïntegreerd en marktgericht provinciaal beleid te realiseren werd het Logistiek Platform West-Poort (LPWP) opgericht. Dit platform fungeert als netwerkorganisatie en overlegplatform, waarbij de TDL-sector zoveel als mogelijk betrokken wordt.

Het Europese project Foodport (Interreg IVA) zet in op het verhogen van de toegankelijkheid en het verbeteren van de logistieke systemen van de verschillende voedingsclusters in de Noordzeeregio. Andere projecten die de POM West-Vlaanderen voor de havensector opvolgt, zijn Grenzeloze Logistiek, Oost-West-Poort, Watertruck en C2C.

Het project Leefbare Haven Zeebrugge, een samenwerkingsverband tussen de Provincie, het havenbestuur MBZ en de gemeenten Knokke-Heist en Brugge, zet in op de omgevingskwaliteit en de leefbaarheid in de Zeebrugse havenomgeving en het vergroten van het draagvlak voor de haven.

H. Interbestuurlijke samenwerking

STRUCTURELE VERANKERING PROVINCIALE WERKING DUURZAAM KUSTBEHEER <STRATEGISCHE DENKOEFFENING>

Het is de ambitie van de Provincie om verder structureel in te zetten op duurzaam kustbeheer.

De Kust is een zeer specifieke regio met een unieke (bestuurlijke) identiteit. Als enige provincie met een kust is het belangrijk om een rol te spelen bij het benutten van de troeven van de kustregio en bij het aanpakken van de bedreigingen. De Provincie kan vanuit haar taakstelling om gebiedsgericht te werken aan de Kust een trekkersrol spelen, door op te treden als drager van het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer. Tot en met 2012 is een protocolakkoord van kracht tussen alle partners van het Coördinatiepunt, maar de Vlaamse partners, het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust en het Agentschap voor Natuur en Bos, wensen al vervroegd een nieuw akkoord af te sluiten. Dit zou ingaan op 1 januari 2012 en gelden voor vijf jaar. Een eerste strategisch planningsmoment hiervoor vindt plaats in mei 2011. Andere partners rond de tafel zijn, naast de Provincie, de dienst Marien Milieu van de federale overheid en het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ).

De Provincie wil als bovenlokaal bestuur expliciet de kaart trekken van “kennispartner”. Informatie met betrekking tot de Kust is zodanig specifiek, dat de Provincie voor dit thema met een aantal strategische partners samenwerkt. Vooral het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer komt hier in het vizier. Dit expertisecentrum legt de klemtoon op het stimuleren van een duurzaam beheer van het kustgebied in België. Door de jarenlange ervaring is het Coördinatiepunt een aanspreekpunt geworden voor de kustzone waar sectoroverschrijdende thema's aan bod komen. De link tussen de provinciale dienst Gebiedsgerichte Werking en het Coördinatiepunt is heel nauw, zowel inhoudelijk als voor reguliere administratieve taken.

Daarnaast is de Provincie ook nauw betrokken bij het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ). Het VLIZ is een coördinatie- en informatieplatform voor zeewetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen. Zowel het Coördinatiepunt als het VLIZ krijgen een jaarlijkse toelage van de Provincie. Daarnaast financiert de Provincie de samenwerking Rijn-Schelde-Delta (RSD) Delta Kust en voorziet in de cofinanciering van het project '120 Kilometer Kustkwaliteit (120KK)'. De overige middelen worden gezocht in Europese projecten en bij de federale en de Vlaamse overheid.

1. Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer

Het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer is een initiatief van drie partners, nl. de federale en de Vlaamse overheid en de Provincie, om een betere afstemming te realiseren van de activiteiten die plaatsvinden langs de 67 kilometer kust. Want pas als er een evenwicht is tussen de ecologische, economische en sociale aspecten, kan men komen tot een duurzame ontwikkeling aan de Kust. Voor de Provincie is het Coördinatiepunt een belangrijke partner om initiatieven te nemen aan de Kust die op een duurzame, geïntegreerde manier moeten worden uitgewerkt. Het Coördinatiepunt biedt een platform aan om diverse actoren te benaderen en treedt op als aanspreekpunt voor geïntegreerd beheer van het kustgebied. Ook interbestuurlijke samenwerking is een belangrijke opdracht voor het Coördinatiepunt. Zo werd vanuit de Vlaamse overheid gevraagd om een langetermijnvisie voor Knokke-Heist West (de Baai van Heist) uit te werken; een zone waar een intense samenwerking tussen de gemeente, de Provincie, de Vlaamse en de federale overheid nodig is.

Ook werkt het Coördinatiepunt mee aan de realisatie van de Europese aanbevelingen over een geïntegreerd beheer van kustgebieden in Europa. In dit kader is het project ASMADE het vermelden waard. Hiervoor werkt het Coördinatiepunt samen met het VLIZ, INBO en UGENT, afdeling ecotoxicologie, om de aanwezigheid van afval te bestuderen in het Belgische mariene milieu. Alle aspecten komen aan bod: het effect van afval op bepaalde mariene soorten, de financiële impact ervan, de preventie en het verwijderen van afval.

2. Vlaams Instituut voor de Zee

Het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) is het aanspreekpunt voor alles wat te maken heeft met zeewetenschappelijk onderzoek. Het VLIZ wil de visibiliteit van dit onderzoek bevorderen door door vulgarisering en sensibilisering. Door zowel gevraagd als ongevraagd wetenschappelijke informatie aan te leveren, wil het VLIZ beleidsverantwoordelijken positief beïnvloeden in hun beleidsvorming inzake mariene aangelegenheden. Alle informatie met betrekking tot mariene aangelegenheden wordt verzameld in het Vlaams Marien Data- en Informatiecentrum (VMDC). Het centrum brengt verschillende soorten gegevens bijeen, implementeert internationale standaarden en verdeelt data naar binnen- en buitenland. Hierbij worden zowel externe data verwerkt en toegankelijk gemaakt en (al dan niet op eigen initiatief) eigen data verzameld. Een mediatheek wordt eveneens uitgebouwd met een collectie marien-wetenschappelijke en kustgebonden literatuur en multimedia. Deze is voor iedereen toegankelijk, in het bijzonder voor leerkrachten, wetenschappers en beleidsverantwoordelijken.

3. Rijn-Schelde-Delta

De Provincie positioneert haar kustbeleid ook door deel te nemen aan een aantal strategische samenwerkingsverbanden. De Rijn-Schelde-Delta bijvoorbeeld is een grensoverschrijdende samenwerking van zowel publieke als private partners, die zich bezighoudt met afstemming en informatie-uitwisseling op diverse beleidsdomeinen in de hele delta. Binnen de RSD-samenwerkingsorganisatie is een werkgroep actief rond de Kust met vertegenwoordigers uit Zuid-Holland, Zeeland en West-Vlaanderen. Het secretariaat van RSD Delta Kust wordt verzorgd door het Coördinatiepunt. In de huidige werkfase (2009-2011) wil de RSD-Kustwerkgroep een grensoverschrijdende uitwisselingsstructuur, gericht op duurzame en integrale kustontwikkeling, verder uitwerken en onderbouwen. De uitwerking zal gebeuren onder de noemer van één centraal thema: 'Strategie en beleid voor geïntegreerde en duurzame kustontwikkeling'.

4. C-SCOPE (Combining Sea and Coastal Planning in Europe)

Het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer in Oostende en het Kustforum van Dorset in Zuid-Engeland krijgen van het Europese Interreg-project '2 Zeeën' 1,8 miljoen euro om tussen 2009 en 2011 te werken aan een innovatieve benadering van kust- en zeeplanning. De Provincie treedt op als projectleider voor C-SCOPE. De partners wensen te komen tot een naadloze en geïntegreerde aanpak van planning op land en op zee. De bedoeling is om de fundamenteën te leggen voor een sterke, levendige en duurzame kusteconomie, die in harmonie is met het milieu. De hoge bevolkingsdichtheid en de overvloedige natuurlijke rijkdommen zorgen ervoor dat de kustgebieden onder een constante en steeds groeiende druk staan. Binnen deze ruimte wedijveren bovendien tal van activiteiten met elkaar, nl. visserij, baggerwerken, scheepvaart, toerisme en maritieme energiewinning en natuurbescherming.

5. Structurele verankering van de provinciale werking rond duurzaam kustbeheer

Het is de ambitie van de Provincie om verder structureel in te zetten op duurzaam kustbeheer. De Kust is een zeer specifieke regio met een unieke (bestuurlijke) identiteit. Als enige kustprovincie is het belangrijk om als bestuur een rol te spelen bij het benutten van de troeven van de kustregio en bij het aanpakken van de bedreigingen. De

troeven situeren zich op diverse vlakken: toeristisch, kust- en maritiem gebonden economie, unieke leefomgeving en landschap, een heel eigen sociale structuur. De bedreigingen zijn ook typisch kustgebonden, denken we maar aan de sterkste vergrijzingsgraad in de provincie, de verkeersoverlast door toerisme, het hoge percentage tweede verblijven, gebrek aan sociale cohesie, de hoge druk op open ruimte en het landschap. Dit alles moet aangepakt worden in de geest van duurzame ontwikkeling. Om de uitdaging aan te gaan, is een alliantie nodig met de andere bestuursniveaus die aan de Kust bevoegdheden hebben. De Provincie kan echter vanuit haar taakstelling om gebiedsgericht te werken aan de Kust een trekkersrol spelen, door op te treden als drager van het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer. Tot en met 2012 is een protocolakkoord van kracht tussen alle partners van het Coördinatiepunt, maar de Vlaamse partners, het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust en het Agentschap voor Natuur en Bos, wensen al vervroegd een nieuw akkoord af te sluiten. Dit zou ingaan op 1 januari 2012 en gelden voor vijf jaar. Een eerste strategisch planningsmoment hiervoor vindt plaats medio 2011. Andere partners rond de tafel zijn, naast de Provincie, de dienst Marien Milieu van de federale overheid en het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ).

Colofon

'De Provincie aan de Kust. Beleidsbrief Kust' werd samengesteld en uitgegeven in opdracht van de deputatie van de provincieraad van West-Vlaanderen.

Coördinatie

Dienst EEG Provincie West-Vlaanderen

Contact

Isha Van Alsenoy
Gebiedswerker Kust-Brugge-Oostende
Streekhuis Kasteel Tillegem
Tillegemstraat 81
8200 Sint-Michiels (Brugge)
T 050 40 70 19
E isha.vanalsenoy@west-vlaanderen.be

Ontwerp en druk

Dienst Communicatie Provincie West-Vlaanderen

Verantwoordelijke uitgever
Hilaire Ost, provinciegriffier

Depotnummer

D/2011/0248/18

Provinciehuis Boeverbos
Koning Leopold III-laan 41
8200 Sint-Andries (Brugge)
T 050 40 31 11

Provinciaal Informatiecentrum Tolhuis
Jan Van Eyckplein 2
8000 Brugge
T 0800 20 0 21 (gratis nummer)
E provincie@west-vlaanderen.be

